

УДК 379. 85: 06.078 (477.87)

Капустей М. І.

магістр

Мукачівський державний університет

ГЕОГРАФІЯ ФЕСТИВАЛІВ ЗАКАРПАТТЯ

В статті розглянуто карту фестивалів Закарпаття, географію їх розташування. Проаналізовано динаміку їх розповсюдження по окремих районах Закарпатської області.

Виділено перспективи у створенні фестивалів в окремих районах області.

Ключові слова: фестиваль, географія фестивалів, фестивальний туризм, карта фестивалів.

Постановка проблеми. З метою вдосконалення інформаційного пошуку для багатьох туристичних фірм виникає необхідність у створенні єдиного графічного зображення, послідовності і місця проведення фестивалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основним об'єктом даного дослідження виступає узагальнена карта фестивалів Закарпаття, інформація стосовно кожного фестивалю.

Географією фестивального туризму займалися такі вчені як Басюк Д. І., Глушко А. А., Михайліченко Г. І. та Черніна І. В. [1].

Формулювання цілей. Метою даного дослідження є розширення пошуку інформації про фестивалі за допомогою створеної карти фестивалів. Проаналізувати локальне розташування та зосередження фестивалів у кожному з районів Закарпатської області.

Виклад основного матеріалу досліджень. На сьогоднішній день існує велика кількість карт: є карти винного шляху, карти гастрономічного шляху, але не має узагальненої карти фестивалів Закарпаття.

Окрему інформацію про фестивалі можна знайти на районних, обласних сайтах, сайтах туристичних агентів і туристичних операторів, а також в друкованих туристичних виданнях.

На карті фестивалів подається локальне розташування фестивалів, їх зосередження, а також виокремлено райони, де в перспективі можна розвивати фестивальний туризм (рис. 1.).

Фестивальний туризм на Закарпатті набирає оберти. З кожним роком все нові і нові події.

Згідно з картою, на території Закарпатської області зосереджені такі фестивалі (табл. 1).

Таблиця 1

Види фестивального туризму на Закарпатті

Вид фестивалів	Назва фестивалю	Місце проведення
Фольклорно – мистецькі фестивалі	«Музичне сузір'я Закарпаття» «Закарпатський едельвейс» «Кантус» «Сакура -Фест» «Фестиваль хореографічного мистецтва ім.. Йосипа Волощука» «Етно- Діа - Сфера» «Квасівський ліжник» «BEREG FEST» «Пора Було Фест» «Селиська співанка» «Рекітське сузір'я» «Пап – Джаз -Фест» «Словенська ружа»	м.Ужгород м.Ужгород м.Ужгород м.Ужгород с. Великий Бичків,Рахівський р-н. м.Мукачево с.Кваси, Рахівський р – н. м.Берегово м.Ужгород с.Нижнє Селище,Хустський р –н. с.Рекіти, Міжгірський р-н м.Ужгород с. Сторожниця, Ужгородського р -н
Гастрономічні фестивалі	«Золотий гуляш» «Сливовий леквар» «Фестиваль черешні» «Молочна ріка» «Фестиваль голубців» «Берлибашський бануш» «Діловецькі калачі» «Гуцульська бринза» «Сонячний напій» «Ягідне поле» «Червене вино» «Біле вино» «Сонячний напій» «Угочанська лоза» «Закарпатське Божоле»	с.Мужієво,Берегівський р- н с.Геча,Берегівський р – н с.Клинова гора, Виноградівський р- н. с. Стужиця, Великобerezнянськийр-н с. Четфолво, Берегівський р-н. с.Костилівка, Рахівський р-н с. Ділове, Рахівський р – н м. Рахів м.Ужгород м. Виноградів м.Мукачево м. Берегово м.Ужгород м.Виноградів м.Ужгород
Тематичні фестивалі	«Парад наречених» «Парад Миколайчиків» «Карпатський Словоблуд» «Купальська містерія» «Лемківська ватра»	м.Ужгород м.Ужгород м. Ужгород м.Ужгород с. Кострино, Великобerezнянський р-н

	Мотофестиваль байкерів «music Bike Ukraine» «Проводи отар на полонини» «Тиса – молодша сестра Дунаю»	м. Ужгород. Міжгір'я (Синевірський перевал) с. Ділове, Рахівський р-н
Етнічні фестивалі	«Німецька громада» Фестиваль народної творчості румунів Закарпаття «Мерцишор» «Фестиваль ромського народного мистецтва» Фестиваль-конкурс угорської пісні та танцю «Перейшов би я Тису»	м.Свалява с. Глибокий потік, Рахівський р- н м.Ужгород с. Пийтерфолво, Виноградівський р-н
Спортивні фестивалі	«Зимові візерунки Воловеччини» Шаховий фестиваль «Берегово -Опен» Спортивний міжнародний фестиваль з петанку “Сакура”	сmt. Жденієво, Воловецький р-н м. Берегово м.Ужгород
Історичні фестивалі	«Срібний Татош» Проведення відкритого фестивалю-конкурсу стрілецької пісні “Красне поле”	сmt. Чинадієво, замок «Сент- Міклош» м.Хуст

Далі наведено коротку інформацію про характеристику найпопулярніших фестивалів районів Закарпатської області, і в яких зосереджена найбільша кількість фестивалів.

Ужгородський район

Музично – творчий фестиваль «Сакура-Фест». Традиційно проводить в кінці квітня – на початку травня в м. Ужгород. Метою фестивалю є популяризація Ужгорода як культурної мультинаціональної столиці України, де з однаковою повагою ставляться до української культури та культур усіх народів світу. В рамках фестивалю проводяться усілякі мистецькі заходи [5].

Фестиваль вина та меду «Сонячний напій». Традиційно проводиться навесні у м. Ужгород. Фестиваль вина проходить у старовинних підвалах “Совиноного гнізда”, що в самому серці Ужгорода, на вул. Ракоці. Захід

супроводжується культурно-розважальною програмою, різноманітними атракціями, виступами аматорських колективів міста.

«Закарпатське Божоле». Традиційно проводиться в кінці осені у м. Ужгород. Зазвичай збігається зі святом молодого вина "Божоле" у Франції, традиція святкування якого сягає XIX століття. На фестивалі представляють кращі зразки молодого закарпатського вина врожаю нового року від самих знаменитих виноробів області.

«Парад наречених». Традиційно відбувається 30 червня на День Молоді у м. Ужгород.

Мукачівський район

Фестиваль «Червене вино». Традиційно проводиться 12-14 січня на Старий Новий рік у м. Мукачево.

Фестиваль домашнього вина "Червене вино" давно став візитною карткою Закарпаття. З 1996 р. він щорічно відбувається в Мукачеві на Старий Новий Рік. Це саме той час, коли вино врожаю минулого року тільки-тільки настоялося і набуло всі свої найкращі властивості і смакові якості.

У 2013 році фестиваль отримав новий логотип і свій фірмовий стиль, розроблений дизайнером Іриною Янцо [6].

Фестиваль середньовічної культури «Стібний Татош». Традиційно проводиться у травні, в смт. Чинадієво, Мукачівського р-ну. Даний фестиваль відбувається в Чинадієвському замку – фортеці «Сент-Міклош» XV ст. На фестивалі проводяться видовищні середньовічні бугурти, двобої на мечех і алебардах, лунає автентична музика, готуються смачні страви за старовинними рецептами. Крім того, кожен учасник фестивалю може взяти участь в середньовічних забавах і танцях, постріляти з лука та арбалета, долучитися до майстер-класів, придбати оригінальні речі на ярмарку [7].

Берегівський район

Міжнародний фестиваль «Bereg Fest». Традиційно проводиться у вересні, в м.Берегово. Фестиваль було започатковано у 1963 році у рамках святкування днів добросусідства між Українською РСР та Угорщиною, як фестиваль "Дружба без кордонів". На фестивалі представляють: справжніх

незайманих дів у винних діжках, гучні народні гуляння, співи і танці, яскраві розваги для дітей та дорослих, унікальні майстер-класи народної творчості та промислів, грандіозний турнір з петанку, яскраві атракції, рицарські бої, польоти на повітряних кулях.

«Сливовий леквар». Орієнтовно проводиться у серпні, в с. Геча, Берегівський р-н. Фестиваль сливового леквару – традиційне кулінарне свято, в програмі якого не тільки приготування сливового леквару та солодких страв за староугорськими рецептами з використанням сливового повидла, а й змагання з приготування смачного бограч-гуляшу, юшки по-угорськи і голубців.

Фестиваль «Біле вино». Орієнтовно проводиться – лютий-березень, в м. Берегово. Учасниками фестивалю є кращі винороби Берегівського винного регіону, що об'єдналися в Берегівський Винний Лицарський Орден святого Венцела, присягнувши всіляко популяризувати винну славу Берегівщини і стали натхненниками фестивалю.

Фестиваль «Золотий гуляш». Традиційно проводиться у середині жовтня, у с. Мужієво, Берегівський р-н. На фестивалі мужіївці демонструють свою кулінарну майстерність та гостинність. Назва фестивалю символічна, адже село знаходиться неподалік першого в Україні золоторудника. Однак місцеві кулінари стверджують, що назву дали із-за яскраво-золотистого відтінку гуляша.

Рахівський район

Фольклорне свято «Квасівський ліжник». Орієнтовно проводиться восени, в с. Кваси, Рахівського р-ну. Мета фестивалю-ярмарку «Барви Квасівського ліжника» – збереження не лише ліжникарства, а й інших місцевих народних традицій та звичаїв, якими споконвіків славляться Кваси, а ще – прагнення продемонструвати вміння людей «газдувати», вишивати, «майструвати», куховарити, співати і танцювати, зберегти і передати молоді самобутні звичаї, розвивати сільський туризм, залучати інвесторів,

відкривати нові проекти для розвитку інфраструктури села, покращення добробуту його жителів та сільської громади [9].

Фестиваль «Берлибаський банош». Орієнтовно проводиться у травні, в с. Костилика, Рахівський р-н. Місцевість, де знаходиться село, отримала назву Берлибаш ще з часів татарського нашестя. Банош – це страва з кукурудзяного борошна на сметані, заправлена шкварками, грибами та бринзою тощо.

Банош, як і бринзу, на протязі століть готують виключно чоловіки, тому що вівчарство і все, що з ним пов'язане, – справа чоловіча. Мета свята – пропагувати самобутні традиції гірського краю і приваблювати туристів не тільки з інших областей України, а й з-за кордону [7].

Фестиваль «Гуцульська бринза». Традиційно проводиться на початку вересня, в м. Рахів. Фестиваль започаткований у 2000-му році територіальною громадою села Кваси, а 2002-го року перемістився до райцентру – м. Рахів. Під час фестивалю палає ватра як символ оберегу полонини та овець. Фестиваль приурочується до повернення вівчарів з полонини додому. Під час фестивалю організуються виставки робіт традиційного народного мистецтва, виставка-продаж традиційних страв.

Виноградівський район

Фестиваль «Черешні». Традиційно проводиться у червні, в с. Клинова гора, Виноградівський р-н. Фестиваль відвідує дедалі все більше гостей та туристів. Тут можна насолодитися принадами тутешньої природи, неповторним фольклорним колоритом. Захід проводиться у старому дубовому лісі, що слугує за парк відпочинку. Виступають закордонні та місцеві аматорські танцювальні колективи.

Фестиваль «Угочанська лоза». Традиційно проводиться у травні, в м. Виногородово. Фестиваль покликаний популяризувати туристичний потенціал регіону, сприяти відновленню традицій місцевого виноградарства та виноробства. Також тут можна зустріти вироби народного мистецтва в яких виражено етнічну самобутність району.

Міжгірський район

«Рекітське сузір'я». Традиційно проводиться у червні-липні, на Коваликовому полі, с. Рекіти, Міжгірський р-н.

Фестиваль «Проводи отар на полонини». Орієнтовно проводиться на початку червня, в с. Міжгір'я – Синевирський перевал. В рамках фестивалю: запалення ватри, доїння овець, різноманітні конкурси, виставка-продаж, гучні масові гуляння. Родзинкою свята є бринза.

Висновки. Проаналізувавши райони Закарпатської області, дивлячись на карту можна побачити, що найбільша зосередженість фестивалів припадає на Ужгородський, Мукачівський, Берегівський та Рахівський райони.

Перспективними районами залишаються: Виноградівський, Міжгірський, та Воловецький.

Перспективи. Картографічний розподіл фестивалів є важливим для туризму, оскільки дозволяє туристам, туристичним підприємствам та іншим зацікавленим сторонам, не тільки в Україні, але і за її межами, орієнтуватися щодо місця проведення фестивалів, їх різновидів та кількості. Тому на сьогоднішній день є дуже актуальним створення єдиної карти фестивалів Закарпаття, яка дозволить ефективніше впливати на розвиток фестивалів, як виду туризму у туристичній галузі.

Список використаної літератури

1. Басюк Д. І. Основи туризмології / Басюк Д. І. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005. – 204 с.
2. Глушко А. А., Сазыкин А. М. Географія туризму / Глушко А. А – К.: КНТЕУ, 2008. – 255 с.
3. Михайліченко Г. І. Практика організації туристичних подорожей / Михайліченко Г. І. – К.: КНТЕУ, 2003. — 155 с.
4. Черніна І. В. Міжнародний туризм в економіці регіону / Черніна І. В. – Донецьк: ДонДУУ, 2006. – 167с.
5. Україна туристична. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.turystam.in.ua/uk/2012-04-24-06-47-31/181/5642>

6. Закарпатський туристичний інформаційний портал. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.zakarpattyatourism.info/product_info.php?language=ua&products_id=2891

7. Меліка І. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://igormelika.com.ua/moi-karpati/anonsi-podij/festival-serednovichnoji-kulturi-sribnij-tatosh-17-19-05-2013>

8. Меліка І. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://igormelika.com.ua/moi-karpati/anonsi-podij/festival-berlibaskij-banush-26-05-2013>

9. Закарпатський туристичний інформаційний портал. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakarpattyatourism.info/p2696.html?products_id=2696&tab=6&map=1&language=ua

КАПУСТЕЙ М. И. ГЕОГРАФИЯ ФЕСТИВАЛЕЙ ЗАКАРПАТЬЯ

В статтє рассмотрена карта фестивалей Закарпаття, география их расположения. Проанализирована динамика их распространения по отдельным районам Закарпатской области. Выделены перспективы в создании фестивалей в отдельных районах области.

Ключевые слова: фестиваль, география фестивалей, фестивальный туризм, карта фестивалей.

KAPUSTEJ M. I. GEOGRAPHY OF FESTIVALS OF ZAKARPATTYA REGION

The Festival Map of Zakarpattya region and geography of their location are analyzed in the article. The dynamics of their distribution in some areas of the Zakarpattya region. Highlight the prospects for creating festivals in parts of the region.

Keywords: festival, geography of festivals, festival tourism, card of Festivals.